

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 34.

Løverdagen den 20de August 1859.

3de Aarg.

Indhold.

Udsigt over det afholdte 5te almindelige Landmandsmøde i Throndbjæm fra 1ste til 5te Juli 1859. — Stud-roer. — Det bedste Jordbrug. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Udsigt over det afholdte 5te almindelige Landmandsmøde i Throndbjæm fra 1ste til 5te Juli 1859.

Om kort Tid vil forhaabentlig de ved Referenter under Mødet optagne Forhandlinger udkomme i Trykken, og har Redaktionen afholdt sig fra at give en ufuldstændig Beretning om hvad Enhver sagde og gjorde i Naab om, at den forventede Beretning vil indeholde det under Mødet skete saa fuldstændigt og nøiagtigt, at Deltagerne gjennem Referaterne kan se og vedkjende sig, hvad de sagde og gjorde.

I disse Linier vil saaledes kun leveres en kort Udsigt over, hvad der tildrog sig, og navnlig vil, hvad der er nyt fra de foregaaende Landmandsmøder, fremhæves.

Efter det trykte Program blev følgende Spørgsmaal først besvaret:

„Hvad er Aarsagen til, at Ciere af mindre Kapitaler i vort Land ikke, som i andre Lande, anvende disse til Forpagtning af Landetomme, men foretrække at paadrage sig Gjælden ved at kjøbe Jord; og hvilke Bestemmelser bør en Forpagtningskontrakt indeholde til Fremme af saavel Grundeteiens som Forpagterens Lær.“

Dirigenten Lektor Aschehoug fremstillede Forholdet mellem Forpagtningsjords og Eiendomsjords Udstrækning i vort Land, hvoraf fremgik, at naar Leilændingsgodset medregnes, har vort Land havt og er endnu i Besiddelse af en Mængde Forpagtningsjord. Denne Slags Forpagtninger er imidlertid ikke den ønskelige, fordi de i mange Tilfælde vedligeholdes i større Bærkers Interesse, som optager Leilændingens Kraft i den Grad, at liden Arbejde levenes ham for Forpagtningen.

De i Spørgsmaalet omhandlede Forpagtninger tillod Forpagteren udelukkende at beskæftige sig med Forpagtningen mod Afgift i Penge eller Produkter, og Forpagtninger af dette Slags findest der meget faa af hos os. Aarsagen hertil

ligger imidlertid ikke i Mangel paa Jolk, som har Lust til at drive Jord; thi denne Samfundsklasse er saa stor og dens Tilvanthed til Jordbrug saa ubelukkende, at der altid er Spørgsmaal efter Jord, og Jordens Salgsverdi vil derfor ikke synke, men holde sig.

Derimod umuliggjøres Forpagtninger nuomstunder derved, at Jorden ved alle Salg betales over Forpagtningsverdi, og den Gaard, som ikke kan forrente sig ved det rene Jordbrug, vil Forpagteren ikke have med at bestille.

Jordens mindre Frugtbarhed. Den Jord, Forpagteren modtager, venter han skal være i den Stand, at den ligesom en Kapital skal give en vis Rente. Til denne leiede Kapital lægger han sit Arbejde og sin Duellighed, for ved Hjælp deraf at erholde foruden Afgiften, Føde og Løn for sig selv. Er nu Jorden i saa daarlig Stand, at den kræver Kapitaltilskud af Forpagteren, som han tilmed paa Grund af Forpagtningens Forvarighed eller af andre Grunde tvivler om at faa tilbage, saa opgiver han at nære sig som Forpagter.

I denne Forbindelse kan det derfor opstilles som vist, at der ikke er Mangel paa Forpagtere, men paa Ciere, som ville forforpagte, eller som have Skjøn paa, hvad de med Nøiagtighed kunne fordrø af en Forpagter.

Paa Selveierjord lever kun een, nemlig Cieren med Familie; af Forpagtningsjord skal to leve, nemlig Cieren af Afgiften og Forpagteren med Familie af Overfluddet, naar Afgiften er betalt. Derfor maa en Forpagtning være større end en Eiendom, og som mindste Forpagtning opstilles 500 Maal dyrket Jord. I Udlandet er den i Almindelighed altid større, navnlig i Skotland fra 1200 til 1600 Maal. De allerfæste Jordbrug hos os ere meget under 500 Maal, og dermed er ogsaa for deres Bedkommende lønnende Forpagtninger umuliggjorte.

I Udlandet trækker Kapitalisten gjerne sine Penge over i Jordegods, og derved fremkommer altsaa Betingelserne for store og gode Forpagtninger. Hos os er Kapitalerne smaa og Lyften hos Pengemænd til denne Anvendelse af Kapital ringe eller ingen.

Under Diskursen fremhævedes det skarpt, at Jordens Sønderstykkethed og Nationalkarakteren (der foretrak at eie, altsaa uindskrænket Brug, fremfor at leie) lagde uoverstigelige Hindringer i Veien for Forpagtninger.

Angaaende Betingelserne i Forpagtningskontrakter fremhævedes: Lang Forpagtningstid; en ikke for meget bunden Driftsmaade; ved Fratrædelsen Erstatning til Brugeren for hans i Jorden nedlagte Kapital, som han ikke har taget ud af den iglen. (Fortsættes.)

Stubroer.

Rug høsten er endt flere Steder. Græs værtten er i mange Egne derimod tillintetgjort paa Grund af den stærke Tørre iaar, der næsten overgaar det forrige Aars, da Blæsten i de seneste Dage og Mangel paa Dug om Natten have i Forbindelse med den brændende Sol svædet Græs værtten, skoldet Kornet, hvor det ellers tidligere stod frodigt, og Mange ville iaar trænge til det Hjælpemiddel, der endnu staar tilbage: at saa Stubb- eller Høst-roer i Rug- eller Bygstub (6-radede Byg fornemmelig, tildels Hvedestub), og da jeg har faaet mange Forespørgsler angaaende Maaden at foretage dette Arbejde paa, om Kvantiteten af Frøet, der hertil medgaar, skal jeg i Sagens Interesse ikke undlade her at give nogle korte Bemærkninger for dem, som ikke tidligere have benyttet denne Rodfrugt.

Naar Rugen eller en anden tidlig Sædart, navnlig det 6-radede Byg, er afmelet, lader jeg Høbene stille hen paa hveranden Ager, og de frie Ager *) lader jeg pløje dybt og fint, harver Jorden, renser den godt igjennem samt tromler den. Frøet udsaaes derpaa saa jævnt som muligt enten ved Hjælp af Haanden eller ved Saamaskine, og til en Lunde Land bør i det Høieste kun anvendes 3 Pbd. Da Jordlopperne ved denne Tid i Regelen ere ophorte, skjønt de ellers endnu ytrede deres skadelige Virkning til ind i September, bør man snarere saa mindre end de 3 Pbd., og tror jeg, at man vil finde bedst Regning ved kun at anvende 2½ Pbd. pr. Ld. Land, da der jo her ikke kan være Tanke om Udtynding. Man har 2 Hovedsorter af Stubroer, lange og runde; de første blive i Regelen størst i en dyb Jordbund og naa ofte en Størrelse og Vægt af over 2 Pbd.; de runde kunne vore i en temmelig stiv Lerjord. Efter Saanningen er det kun nødvendigt at give Frøet en Hævning, og jeg foretrækker i Regelen helst at saa det om Aftenen, dels paa Grund af at det til den Tid er mest stille, og for at Frøet kan have Gavn af den første Nattebug for at svulme. Efter 3—8 Dages Forløb, eftersom Fugtigheden er tilstede, vil Frøet som oftest komme op, og man har senere Intet at gjøre forinden Roerne skulle optages, hvilket bedst sker med Haanden, idet man lader et Par Røner og nogle Børn overfare Stykket, som optage de større Røer og

samle dem i Bunker, hvorfra de enten opfodres strax eller efter Afspudsningen bringes i Kule. De mindre Røer, som ikke ere værd at tage op, lader jeg først kvæget afæde og senere Svinene. Tiden til Optagningen er fra Slutningen af Oktobertid indtil Slutningen af November. Skjønt Stubroerne ikke ere saa gode til Fodring som Gulerødder og Runkelroer, have de dog især i tørre Aaringer samme Foderværdi som Turnips og Kaastrabi. I en tør Vinter og efter et tørt Efteraar taale de bedre Frost, hvorimod de i et fugtigt Aar ikke taale saa megen Frost som Kaastrabi, men bedre end Runkelroer. Skjønt Hr. Klausen af Broager i dette Aars 1ste Hefte af „Tidskrift for Landøkonomi“ er af en modfat Mening og anser Stubroen for meget haardfør og lader den altid staa i Jorden, indtil han bruger den, og optager kun til 4 a 5 Dage ad Gangen, saa tror jeg dog ikke, at man af de sidste 3 milde Vintere kan gjøre nogen Slutning, da disse tillige have været meget tørre. Stubroen kan naturligvis glemmes til næste Foraar, naar man gjør sig den Uleilighed at sortere den og bringe den i Kule; men da den virkelig i Foderværdi staar under Gulerødder, Runkelroer og Kaastrabi, saa tror jeg, at jeg med Rette har kunnet tilraade at opfodre den først, smaa og store imellem hinanden, især hvis den har faaet Frost; thi naar Stubroerne ere optagne af Jorden, holde de sig rigtignok daarligere end naar de blive staaende paa Borestedet, hver især omgivet af Jord, der er en god Afleder for Frost. I det sidste Aar have de holdt sig godt ude hele Vinteren paa Ageren, men det har jo ogsaa været en usædvanlig Vinter, og Kartofler, som have været glemte i Jorden, have overalt staaet sig og fremspiret i Foraaet, ligesom der endogsaa, hvor Kartoflen ellers har kastet modne Bærfrugter, iaar er fremkommen meget smukke Frøplanter, som alt nu have ansat smaa Knolle af en Røds Størrelse, — og man vil dog ikke kalde Kartoflen saa haardfør, at den kan taale at staa ude. Det samme har været Tilfældet med Gulerødder og Kaastrabi, hvilket forresten ikke er saa sjældent, at de modstaa temmelig stærk Frost i Irland; men andre Planter, som ellers ikke taale Frost, ja endogsaa Runkelroer, Rodbeeder, have enkeltvis holdt sig ude. Det er ikke Kulden alene der om Vinteren ødelægger Rodurterne saavel som andre Planter, men fornemmelig denne i Forbindelse med Fugtighed og afvælsende Veirlig. I tør Veir og i tør Veltiggenhed modstaa mange Planter godt Frost, dette viser sig især ved Georginer, der ofte ved Nattefrost i Dalene og paa fugtig Grund om Efteraaet bortfryse mange Dage for de Georginer, som ere plantede paa Hvider og i tør Jordbund, (Ugestrøet for d. L.)

*) Naar Sædhøbene ere borte paa disse, opplores de og behandles som de forstaaede.

Det bedste Jordbrug.

(Fortsættelse fra No. 33).

Dette onskelige Endemaal fremmes høilig ved et forstandig Valg af Foderværster. Ved dette Valg bør man ikke alene se paa, at man avler de Foderværster, der ere bedst stikfede for Jordbunden, man maa ogsaa vælge saadanne Værter, som kræve lidt, og, naar de fødes op, give meget Gjødsel. Naar man vil tage for sig de Værter, som almindelig dyrkes, og værdsætte dem ikke efter den største Binding, de kunne give, men efter det, som man i Almindelighed kan regne, at de give ved en omhyggelig Behandling, finde vi heri de mærkværdigste Uligheder. Hvad de give

paa en god, men svagt gjødset Jordbund, se vi hver Dag og komme saa let paa den Tanke, at de paa den samme Jord ikke kunne give Mere: men det er ikke Jordbundens Feil, om man gjødser for daarligt, og det var et aabenbart Misgreb, om man vilde regne, at Groden paa en vel gjødset Jord kom til at blive ligesaa liden, som paa en udpint og daarlig gjødset Jord. Nedenstaaende Tal vise, hvormeget vore almindelige Kulturplanter kunne kaste af sig ved en god, men ikke overdreven rig Høst paa en vel pleiet og vel gjødset Jord, der er i sin fulde Værkraft. Jeg har her ført alt tilbage til Høverdi for at faa en passende Sammenligningsled og for siden saameget lettere at kunne finde de forskjellige Produkters Gjødseværdi.

	Afkastning %	Ført til- bage til Høverdi %	Summa Høverdi %	Gjød i Stk.	Mid- deltal.	Relativ Propor- tion.		
Hvede: Kornet 10 Tdr.	3000	7500	9900	25	18	4		
Halm	6000	2400						
Rug: Kornet 10 Tdr.	2800	5091	7891	20				
Halm	8400	2800						
Byg: Kornet 8 Tdr.	2100	3818	5118	13				
Halm	2600	1300						
Havre: Kornet 10 Tdr.	2100	3818	5818	15				
Halm	3500	2000						
Poteter 80 Tdr.	20000	10000	10000	25			25	5
Ræper: Rødder og Blade	48000	12000	12000	30				
Kaalrødder: Do. Do.	50000	20000	20000	50	50	10		
Runkelroer: Rødder	60000	24000	28000	70				
Blade (40 %)	24000	4000						
Enghø, Timothei	4200	—	4000	11	10	2		
Kloverhø	4800	—	4800	12				
Vinterhø	3000	—	3000	8				
Halmen alene af ovenstaaende Kornsorter								
Hvedehalm	6000	2400	—	6	5	1		
Rughalm	8400	2800	—	7				
Byghalm	2600	1300	—	3				
Havrehalm	3500	2000	—	5				

Efterseer man Forholdstallene i sidste Række (4, 5, 10, 2, 1); overrastes vi ved den store Ulighed i Mængden af de Næringsmidler, som ere frembragte paa en lige stor Flade. Og det Spørgsmaal trænger sig indpaa os: Borer det Tab, Jorden lider i Kraft ved Høsten, i samme Forhold som Høstens Størrelse? Jordbrugernes almindelige Erfaring besvarer dette Spørgsmaal med Nei! Tager vi de fire første Tal, — vi tage ikke det sidste med, da dette bare er regnet efter en Del af en Afhøstning, Halmen, — er det en velkendt Sag, at de Slags Sæd, der svarer til den relative Høverdi, som udtrykkes ved Tallet 4, ud-

matte Jorden i langt større Møn i Sammenligning med den Mængde nærende Stoffe, de give, end Græs og Foderurter, og naar man undtager Poteterne, der rimeligvis tyne Jorden ligesaa meget som en Rughøst, matte Rødderfrugterne Jorden meget mindre end Sædarterne og give dog den højeste Foderværdi. Men da Kornet eller Kærnen af Kornværsterne i Almindelighed sælges og kun for en ringe Del gives op til Foder, regnes de ikke med her, med Undtagelse af den Del af dem, som bruges til Foder, det vil sige Halmen. Vi faa da Forholdstallet i første Række i nedenstaaende

Label, og i den anden har jeg søgt faa nær som mulig at fremstille, i hvad Forhold de udmatte Jorden:

Afgrøde.	Reetingsstof.	Bindning i	Større eller mindre	Jordens Tab
Ræper, Raalrødder, Runkelroer, Middeltal	10	2	+ 8	
Poteter, opfødte . . .	5	3	+ 2	
Kløver, Biffer Ebtimothet, godt Enggræs	2	1	+ 1	
Korn hvoraf bare Halmen opfødtes	1	4	- 3	
Brændte Poteter, Dranken opfødte . . .	—	—	- 2	
Solgte	—	—	- 3	

Det sees heraf, hvilken ulig Virkning de forskellige Kulturværster kunne have paa et Jordbrugs stige eller synkende Jordkraft og derved paa Dvingen eller Minkningen af den samlede Bindning. Nu skal jeg gaa over til at handle om de Forhold, som staa i Forbindelse med den mere eller mindre udbredte Avling af disse Værster.

„Men først maa jeg faa Lov til at komme med et Par Indvendinger mod, hvad her er sagt,“ mente Klingborg; „Du har i Tal beregnet, hvor meget Kløver, Biffer og Græs udmatte Jorden, men i Almindelighed pleier man at antage, at disse Værster styrke Jorden. Hvorledes vil du nu forklare det?“

„Jeg forklarede ganske simpelt saaledes,“ svarede Thord, „at der ikke findes nogen Vært, som ikke matter Jorden, naar den føres væk, uden at Marken faar Noget igjen af den. Det er Videnskabens Mening, og den har sin meget gode Grund, og er den praktiske Jordbruger en tænksom Mand er han fuldkommen enig i dette. Hvad særlig angaar Kløver, Biffer og Græs. — kort sagt Enge og Beiter, — har den praktiske Erfaring vist:

1) at Enge eller Beiter, — de være sig naturlige eller kunstige, — som paa Stedet bettes af Busskaben, vinde i Kraft, naar den ogsaa bliver der Natten over.

2) At Enge eller Beiter, hvor Beitefæet blot opholder sig om Dagen, holde sig uforandrede.

3) at Enge som slaes, og hvoraf Høet føres bort, tabe i Kraft, hvis de ikke faa Gjødsel.

Min Udregning, at Eggen eller Kløvermarken lider et Tab lig med 1 ved det Foder, den giver, og mindre 2 ved at faa igjen den Gjødsel, som frembringes af det samme Foder, stemmer saaledes baade med Videnskab og Praxis.“

„Jeg skjønner nu, hvad Du mener,“ svarede Klingberg. „Men hvad Poteterne angaar, har Du gjort Dig skyldig i en Modsigelse, da Du først har paastaet, at de matte Jorden ligesaa meget som en Rughøst, og siden blot sat 3 som det Forhold, hvori de matte Jorden, medens Du for Kornet har sat 4.“

„Men Modsigelsen svinder,“ sagde Thord, naar man betænker, at om Kornet ogsaa sælges, faar Ageren dog beholde Halmen som Gjødsel,

men naar Potetavlingen sælges, faar Ageren Ingenting. Det Forhold, hvori de matte Jorden, bliver da ens for dem begge eller lig med 3.

Naar Poteterne bruges til Brændevin, faar Jorden i det heldigste Tilfælde blot Halvdelen igjen af, hvad den taber. Men Affaldet, Dranken, som skaffer denne Erstatning, giver en Mængde flydende Gjødsel, som ofte for en stor Del og stundom helt og holdent spildes, da man i Almindelighed ikke har truffet tilstrækkelige Forholdsregler for at opsamle den. I Virkeligheden kan man derfor gjerne regne, at en Potetavling, som brændes til Brændevin, formindsker Jordens Kraft med 2.

Jeg gjentager, at disse Tal ikke maa tages i streng Forstand. Meningen med dem er kun at gjøre et givent Tilfælde klart.

Men dette Forhold eller Tilfælde er meget vigtigt. Vi se, at der findes Værter, som ved en hensigtsmæssig Behandling kunne give dobbelt, ja femdobbel Afkastning af det, som almindelig avles. Hvad skal man da sige om et Jordbrug, hvor det enten slet ikke eller blot en sjelden Gang bliver Tale om at avle dem, og hvor man vil støtte Jordbruget paa en anden Vært, Poteten, som kaster mindre af sig og matter Jorden mere, og som dyrkes saaledes, at den undergraver Jordens Frembringelsesevne, den Grundvold, hvorpaa hele Jordbruget hviler?

Paa Grund af det anførte Forhold samt støttet paa Erfaringer fra alle de Lande, hvor Jordbruget i den senere Tid har opnaaet et høit Standpunkt, opstilles følgende Sætning:

Jordbrugets Udvikling til højere Fuldkommenhed beror hovedsagelig paa en udvidet og forbedret Avling af Foderplanter, hvorefter først og fremst Rodfrugter.

Paa denne Grundsætning hviler hele det engelske Jordbrug.“

„Og Du har saaledes fundet de Vises Sten?“ sagde Klingberg.

„Endnu ikke!“ svarede Thord. „Vi vide nu, hvor den ligger, men som alle andre store Skatte vogtes ogsaa den af avindssyge Magter, som først maa lynes, og det kan kun ske paa egne Sæt og Maader, som vi nu ville tale om.“

Fortættelse. Bindingsregning. Foderets, Gjødselens, Kornets og Melkens indbyrdes Værd.

„Var Sagen saa simpel, at enhver Jordbruger blot behøvede at kjøbe Fod af Ræper, Raalrødder eller Runkelroer, for dermed at tilfaa jo mere, jo bedre af sin Mark, var den ikke vanskelig at udføre, men Erfaring viser det Modsatte. Rodfrugterne fordrer ikke blot mere Arbejde end nogen af vore almindelig dyrkede Planter, de fordrer ogsaa Gjødsel, og endelig en ikke saa ringe Duellighed hos Landmanden, baade for med Held at avle dem, og for siden at bruge dem paa saadan Vis, at den store Masse nærende Stoffe, de give, kan skaffe den størst mulige Indtægt. Her til hører Kjendskab til Fæbriften og alle dens Grene, Mellestet, Kjørnning og Ysting, Uldavling,

Kvægfedning osv. At Fædriften er Landhusholdningens Grundvold, — eller det, som Du kalder de Vises Sten, — har man længe vidst og sagt, om end ikke altid gjort Brug af det. Men hvor paa hviler Fædriften, eller hvorpaa bør den hvile i vort nordlige Klima? Ikke paa vore udpinte naturlige Enge og i Almindelighed svage Beiter, ikke paa Rødkløveren eller Bifferne, som ere upaalidelige i vort Klima, ikke engang paa den altfor høit stattede Brændvinspande og Poteterne, som udmatte Jorden; nei, paa Avlingen af Græsarterne og de haardføre Kloverarter, samt Rødfrugterne. At Avlingen af Ræper, Raalrødder og Munketroer, naar Produktet anvendes til Kvægføder, kan give større Indtægt end Avling af Poteter til Brændvinsbrænding, vil jeg nu søge at gjøre klart.

Saaftremt de Rødfrugter, hvorom Talen er, give den største Indtægt paa den samme Jordvilde, — som jeg alt tror, jeg har bevist, — bør deres Avling ved ethvert Jordbrug udstrækkes saa langt som muligt. Men hvor langt skal man i dette Stykke gaa? Det beror paa visse Forhold og er afhængigt af visse Ting, jeg her skal søge at greie ud.

Disse Forhold, paa hvilke saa Meget beror ved Jordbrugsens Ordning, ere af flere Slags, f. Ex. Jordens Lag og Kraft, Eiendommens Vidde, om den ligger ved Sø, Elv eller Landevei, i en Bygd med tæt eller tyndfængt Folkemængde, nær ved eller langt fra en større By osv.

Alle disse Omstændigheder bestemme Arbejdsprisernes Forhold til Prisen paa Produkterne og derved, om det er fordelagtigt at have et extensivt Agerbrug, hvorved jeg forstaar at drive en stor Jordvilde med forholdsvis lidet Arbejde, eller et intensivt, det vil sige et sligt, hvor meget Arbejde lægges paa en Jordvilde, der i Forhold til Arbejdet er liden.

Dette sidste er Tilfældet med Avlingen af Rødfrugter. Hvor man kan faa tilstrækkeligt Arbejde udført, kan den udsides meget, men i modsat Fald maa den holdes indenfor visse Grændser, som sættes ved de Arbejds kræfter, man har. Den bør aldrig ganske forsvømmes. Men den Omstændighed, at man ikke kan fodre Kvæget med Rødfrugter alene, sætter en vis Grændse for deres Dyrkning. Godt Hø er det eneste Foder, som kan udelukke alle andre Foderslag; men at fordre Creaturene alene dermed, kan ikke lønne sig. Hø, Halm, Rødfrugter og noget Korn eller Oliefæger give i Forening den bedste Binding.

Rødfrugter kunne avles i et større Forhold paa en mindre Eiendom end paa en videre, paa en rig Jord end paa en mager, men de bør altid dyrkes.

Paa en liden Eiendom kan Hjerdebelen af den dyrkede Jord bære Rødfrugter, paa en middelstor $\frac{1}{2}$ til $\frac{1}{3}$ paa en stor bare en Tolvtebel og derunder.

Ved Brugen af Maskiner har man dog i den sidste Tid opnaaet en stor Arbejds sparelse, og Rødfrugtdyrkningen har derved vundet betydelig i Udstrækning.

Jeg har i min titnævnte Tabel optaget 3 Slags Rødfrugter, nemlig:

- a) Ræper, der passe for den lettere magere Jord,
- b) Raalrøden, for den rigere og mere stive, og
- c) Munketroerne, for den rigeste, dybeste og bedste, men ikke altfor stive Jord.

Der findes saaledes Rødfrugter for alle Slags Jord. Hvor Munketroerne kunne vore, give de baade den sikreste og største Grode, da de sjelden eller aldrig angribes af Insekter og kunne vore overalt, hvor Jordbunden bestaar af mager Sand eller meget stiv Lere. Vel veitiet Myrjord er ikke at foragte for Munketroerne, naar man ikke avler den for at tilberede Sukker af dem.

At Jorden er grund, mager eller sur, er ikke nogen uovervindelig Hindring; thi er den grund, kan den gjøres dyb, — naar den ikke viler paa Gjedsling, — er den mager kan den gjøres rig ved Gjedsling, er den vaad, kan den gjøres tør ved Udveitning. Man har troet, at Blandingen af de forskjellige Stoffe i Jordbunden aldeles ikke kunne forandres, men dette gaar lettere, end man tror; thi i England dyrker man de nævnte Rødfrugter overalt og paa al Slags Jord.

Efter hvad her er sagt, gaar jeg over til at udregne Udslaget, og beder bare om, at man vil komme ihu, at da jeg sammenligner et Jordbrug, hvor man gjødsler daarligt med et, hvor man gjødsler stærkt, maa Bindingen ved det sidste være større i samme Mon, som Gjødslingen er rigere, da det forøvrigt er sat, at de begge ere vel passede og have samme Jordbund.

Lage vi for os en Eiendom med 500 Maal dyrket Jord og 350 til 400 Skpd. naturligt Enghe samt inddelt i fire ligestore Jorder eller Afdelinger, saa at Omlobet eller Berølen er

- 1) Høer eller Drak,
- 2) Rug,
- 3) Poteter,
- 4) Baarsæd,

og sætte vi, at Poteterne bruges til Brændvinsbrænding, saa bliver Folgen den, at Jorden taber i Kraft, hvis man ikke har nogen egen Feilighed til at faa Gjødsel.

En let Udregning viser, at Gjødselmangel og aftagende Kraft i Jorden her maa indtræffe; indeles derimod det samme Jordbrug saa, at blot en Femtedel bærer Poteter og Kornavlingen indskrænkes i samme Mon, og der tilføies et Stykke med Foderkræfter, vil det nogensunde kunne bære sig. Frugtberølen bliver da:

- 1) Drak,
- 2) Rug,
- 3) Poteter,
- 4) Baarsæd,
- 5) Klover og Græs.

Naar Poteterne brændes til Brændevin, vil der alligevel ikke vindes nogen stærk Gjødskraft ved dette Omlob, og da jeg her har sat hver Afdeling til 10 Maal Jord, vilde Bindingen blive:

102 Maal Jord med Rug a 1 Td.

(Naar Udsæd er fratrukket) = 100

Tønder. a 3 Skpd. 300 Syd.

Klæveris 300 Skpd.

	Transport	300	Epd.
100 Maal Jord Poteter a 10 Tønder			
= 1000 Tdr. a 68 f.		570	Epd.
100 Maal Byg a 1 Tønde og 2 Epd.!			
30 f Tønden		225	—
100 Maal Jord Kløver og Græs a			
2 Epd. = 200 Epd. a 1 Epd.			
30 f.		250	—

Summa . 1345 Epd.

Hvis man istedetfor Poteterne tager andre Rodfrugter, som ikke paa langt nær matte Jorden i den Grad, og som, naar de opfodres paa Buskappen, og Gjødsmængden betydelig, faar man følgende Forhold:

100 Maal Jord Rug a 1 $\frac{1}{2}$ Tønde			
= 160 Tønder a 3 Epd.		480	Epd.
100 Maal Jord Rodfrugter a 7 Epd.			
Hverdi = 700 Epd. Hverdi a			
1 Epd 30 f		880	—
100 Maal Jord Byg a 1 $\frac{1}{2}$ Tønde			
= 160 Tønder a 2 Epd. 30 f.		360	—
100 Maal Jord Kløver og Græs a,			
2 $\frac{1}{2}$ Epd. = 250 Epd. a 1			
Epd. 30 f.		310	—

Summa . 2030 Epd.

Ved Jordbrug uden Brændevinsbrænding faa vi saaledes et Overskud af 685 Epd."

"Stop," svarede Klingberg, "herimod maa jeg dog gjere en Indvending. Du har gaaet ud fra et Hensigtsbrug, som slet ingen eller ialfald kun gaanske faa af vore Jordbrugere give sig af med. Almindelig sætter man ikke Poteter paa mere end Fjerdeparten af Agerlandet, og saaledes bliver Bindingen ogsaa hoiere."

"Ikke betydeligt," indvendte Thord. "Den bliver da 1370 Epd., og kommer altsaa, som Du ser, endda paa langt nær ikke op imod den anden Sum. Men jeg har ikke i min Udregning villet indtage en Brugsmaade, som ikke i Længden kan bære sig uden at matte Jorden. Jeg er gaaet ud fra og har ogsaa burdet gaa ud fra det Synspunkt, at Avingen af Poteter til Brændevinsbrænding skulde drives med Forstand; ellers kunde man — og det med Rette — stynde mig for at have opstillet en urimelig Brugsmaade for saa meget lettere at kunne godtgjøre dens U hensigtsmæssighed."

Dagsaa den Indvending venter jeg mig, at en Eiendom kan have saa store Enge, at det kan staffles Gjødsel nok til dette anstrængende Skifte; men see, da er det disse Enge, som holde hele Jordbruget vedlige og staffe den Indtægt, der blot tilsyneladende vindes ved Brændevinsbrændingen."

(Fortsættes.)

Indlandet.

Christiania. Hs. Maj. Kongen vil efter Forlydende ikke komme hertil før i Begyndelsen af October Maaned forat aabne Storthinget og aflægge den i Grundlovens § 9 anordnede Ed. Det heber,

at Hs. Maj. kun vil opholde sig her i 4 Dage og at Hs. Maj. ei kan afse længere end 12 Dage til hele Reisen.

— Hs. Maj. Kongen har ladet indkjøbe 75 Exemplarer af den ved Professor Munch besorgede nye Oversættelse af Enorre Sturlassons norske Kongers Saga, hvoraf de 50 skulde uddeles til Almueskolerne her i Landet, medens de øvrige skulde sendes til Stockholm.

— Indberetningerne fra de forskjellige Kanter af Landet angaaende Udflugterne for Marsvarsten lyde mindre gunstige. Løshæsten synes med nogle faa Undtagelser at have været i mere eller mindre Grad mislykket over hele Landet, væsentlig paa Grund af formegen Tørke. Denne har ogsaa havt skadelig Indflydelse paa Ageren, saaat Kornhøsten heller ikke lover noget godt Udbytte. Fra Smaalene klages over, at Rugen saagodtsom fuldstændig er mislykket.

— En tyvraasgammel, fattig Vognmandsgut heraf Byen, ved Navn Peter Larsen, forlod for 5 Aar siden sit Fædreland og begav sig i Hudson Bay Kompagniets Tjeneste over til Nordamerika. Ved sin Ankomst derefter var han saa heldig at blive anbragt hos Gubernøren over britisk Kolumbia, Hr. James Douglas, i hvis Tjeneste han i de derpaa følgende 5 Aar uafbrudt har staaet, i de 3 første Aar for en Løn af 36 Pd. Sterling aarlig, der i de to sidste Aar imidlertid forhøiedes til 60 Pd. aarlig. Med Flid og Sparksomhed saa vor Landsmand sig omstødt istand til at købe en liden Landeieendom for 300 Dollars. Lykken vilde, at der $\frac{1}{2}$ Aar senere opdagedes nye og ukjendte Guldkraiter i Nærheden af dette Sted. Tusinder af Emigranter strømmede til, og i en stor Omkreds steg pludselig enhver Tomme Land mangedobbelst i Værdi. Peter Larsen vidste klogt at benytte sig heraf, idet han solgte nævnte Eiendom for 1000 Dollars, samt et andet lidet Stykke Land, som han havde købt for 50 Dollars, til den endnu fordelagtigere Pris 700 Doll. Senere har han købt sig en ny Eiendom med Hus, som han fremdeles eier. Han er i disse Dage vendt tilbage hertil Landet forat besøge sin Elægt og sine Kammerater, men agter om en 14 Dages Tid atter at begive sig over til Victoria, Vancouver's Iøland, i Gubernør Douglas's Tjeneste.

Fra Hamar gjøres opmærksom paa, hvor let et Menneskes Liv kan udsættes for Fare ved at Jossoren af en revet Fyrstikke farer ind i et aalent Saar. Forleden Dag mærkede en Mand der i Byen, at hans Ansigt, især Læberne, stærkt hovnede op, efterat han til Middag havde nydt nogle Steer Suppe, ligesom der overfaldt ham Mæthed og Døstighed, saaat han ud paa Eftermiddagen sovne ind, og da han efter nogen Tids Forløb vaagnede, var vel en Del af Hævelsen i Ansigtet forsvunden, men havde udbredt sig ellers paa Legemet og assat især paa Brystet røde flammende Pletter. Efterat Brøfning var paafulgt, er nu forhaabentlig al Fare forbi; men Manden kan ikke forklare sig nogen anden rimelig Marsag til dette pludselige Ibebefindende, end at der muligens kan være revet i en Fyrstikke, medens Manden stod i Skorstenen, og at Jossoren var fløiet ned i Gryden. Et lignende Tilfælde berettes fra Løiten, hvor et treaarsgammelt Barn havde faaet

fat paa en Væske med Tørstikker, som det gav sig til at stille i Munden og tygge paa, hvorved Ansigtet opsvulmede i betydelig Grad. Dykkeligvis kom Faderen strax til, og ved Anvendelse af nyttet Melk, hvorved Barnet kom til at laste op, blev Faren denne Gang afværget. Imidlertid maa, efter den Erfaring, man i de forskjellige Retninger har havt, al Barsomhed anbefales ved Brugen af kemiske Tørstikker, hvorhos det er en Selvfølge, at man ei maa opbevare dem saaledes, at de ere let tilgængelige for Børn.

Udlandet.

Sverige. Hs. Maj. Kong Oskars Begravelse foregik under Tillid af en uhyre Mennekemasse, hvortil Hovedstaden ikke paa længe havde seet Mage. Allerede tidligt om Morgenen saaes de fleste af Hovedstadens Gader, selv de fjernere, vrimsle af Kjørende og Gaaende, som styrede mod Storkyrkobrinken, Ridderhusstorvet, Ridderhofmen og alle dertil ledende Gader. Allerede Kl. 8 fyldtes de paa begge de sidste Steder samt ved Storkirken opførte Stilladser, der fortit vare prydede med malede forte Draperier, og den ved Slottet hele Veien til Kirken udlagte Gsteade garneredes med en mangedobbelt Hage udenfor den, som omtrent Kl. 9½ dannedes af de opmarcherende Tropper. Alle Vinduer ved de Gader og Pladse, som Toget passerede, vare tidligt besatte med sorgelkædte Personer af begge Køn, især Damer. Alle mulige Pladse forovrigt, hvor man kunde finde Fæste for en Arm eller Fod, vare indtagne af Tilskuere, mest Sønner og Drenge. Saaledes saa man Madsfer af Tilskuere ikke alene paa Tagene af de omgivende Huse, oppe i Ridderholmss og Storkirkens Taarne, oppe paa Loftene, hvor Hoveder overalt stal frem gjennem de opløstede Tagstener; men ogsaa paa Tagrenderne, i Piletræerne ved Ridderholmsskanalen, samt i Masten og Takkelagen af et der udlagt Fartoi.

— Alle Tilstillinger for Kong Oskars Begravelse vare Præget af den dybeste Sorg, og da man var kom nen saa vidt, at Liget var bleven nedfænket i Graven, astog Justitiæstatsministeren den kongelige Krone, som havde ligget paa Ristens Laag, har den op og lagde den ved Siden af den, han havde baaret til Kirken. Erkebiskopen forrettede derpaa Jordfæstelsen, hvorved de to andre Biskoper frembragte Jord og Skovl. Samtidigt gav Artilleriet 84 Skud i fire Omgange, tilsammen 336 Skud, afvexlende fra Batterierne ved Nya Kungsholmsbron og paa Skeppsholmen. Paa samme Tid som Begravelsen foregik i Ridderholmsskirken, holdtes ogsaa Sigprædiken i alle Byens andre Kirker. Alle Builker vare lukkede, og Skibene slagrede paa halv Stang. Veivet var hele Dagen tykt, men dog uden Regn.

Danmark. I Gznen Vest for Flensborg har Sommeren været meget ugunstig. Græs har der næsten ikke kunnet være Tale om, kun i Lyngen har Kreaturerne kunnet opholde Livet. Rugen har staet og visnet ude paa Marken, saa at den nu ved Indbjergningen viser sig at være meget maadelig baade

i Kvantitet og tildels ogsaa i Kvalitet. Boghveden blomstrer ved Jorden og Kartofferne ere neppe endnu skabte. Stammerne synke visne om af Mangel paa Vædse. Jforgaars Eftermiddag fik vi dog en køgende Sydoskreg. Inat har det isjen blødt dygtigt, idet en temmelig haard Jorden er gaaet over Gznen, saa der dog er Udset til, hvis vi nu staa dig maatte faa lidt Vand, at Boghvedesæden saavel som Kartoffelavlens kan blive taalelige.

Tydsland. „Ostdeutsche Post“ imødeser Resultatet af Zürichers Konferencen med stor Tillid og tvivler ikke paa, at det ogsaa vil lykkes de to Keisere, som midt i de brændende Hæres Kamp ere blevne enige om at slutte Fred, ogsaa at bringe denne Fred til Udforelse. Bevægelserne i Tyrkendsommerne og Legationerne kan, efterat Victor Emanuel har opgivet enhver usurpatorisk Agitation i hine Lande, ikke frembyde nogen Bankeiligheder. Den offentlige Meinings Omsving vil dersteds saa meget lettere iværksættes, da Østerrig og Frankrig ere blevne enige om at tilfredsstille Befolkningens retfærdige Ønsker. Hvad det italienske Forbund angaar, saa kan Udforelsen af dette naturligvis ikke høre til Zürichers Konferencens Opzaver, men maa forbeholdes en Konferenc af de italienske Stater. De to Keisere have ogsaa kun forpligtet sig til at befordre dette Forbund, hvis Istandbringelse derfor ei kan betragtes som en væsentlig Betingelse for Fredsslutningen.

Preussien. Kongen har havt et Slagtilfælde, saaat man i Begyndelsen frygtede for hans Liv. Jfølgte en Meddelelse i Statsanzeiger for 8de Aug. har imidlertid Kongens Befindende forbedret sig.

England. Paelamentet er udsat. Om England vil assende en Befuldmægtiget forat bivaane Konferencerne i Zürich, er afhængigt af forventede Oplysninger.

Frankrig. Monitoren for 14de August indeholder et Amnestiudsket for 898 detenerede og 229 andre politiske Forfulgte. Troppernes Indtog var overordentlig storartet. Keiseren holdt Indtog i deres Spidse.

Italien. Sagerne i Italien begynde at tage en hoist beklagelig Vending. Piemonteserne ere forjagede fra Parma og den røde Republik ubraabt. Om ikke Keiser Napoleon, siger „B. G.“ i denne, maaske ved franske Intriguer fremkaldte, revolutionære Bevægelse vil finde fuldkommen Foranledning til at intervenere i Forbundet med Østerrig til Gnist for de fordrevne Tyrster i Hertugdømmerne, maa allerede den nærmeste Fremtid vise. Imidlertid er de franske Troppers Afmarch fra Italien udsat, uden tvivl paa Grund af Tildragelserne i Parma.

Paa samme Tid (den 11te Aug.) meldtes fra Turin, at Konferencen i Zürich var udsat paa ubestemt Tid. Men i hvilken Sammenhæng dette kan staa med hin Bevægelse er uafgjort, ligesom det ogsaa er uvis, om en Udsættelse virkelig har fundet Sted. Hvorom Alting er, saa fremgaar det dog tydeligt, at en Meiningsforskjel har hersket mellem de østerrigiske og sardiniske Befuldmægtigede, hvilken Spaltning, ifølge Efterretninger fra Bern, den franske Befuldmægtigede har bestræbt sig for at udjevne.

— Fra Turin berettes, at Englands, Frankrigs, Preussens og Ruslands Kommissærer ere afgaaede

til Florents forat overvære Nationalforsamlingsens Forhandlinger.

— Fra Turin skrives den 8de August: Paa de Konferencer, som imorgen skal begynde i Zürich, vil, hvis ikke alle Mærker staa fæst, ingen Kongressforhandlinger resultere. Østerrig vælger sig bestemt fra at indvilge i en Kongres, og det fordi det ei vil finde sig sammen med Preussen og Sardinien i et europæisk Raad. Med Rette maa det anføres, at Sardinien i Zürich næsten ikke vil komme tilorde, da det er den franske Keiser meget om at gjøre, at forblive i godt Venkab med Frank Joseph. Sir James Hudson har erklæret Hr. Dabornida, at Dronningens Regjering i dette Øieblik ikke kan gjøre Noget for Italien. Saaledes frygter man da, at der tiltrods for Alt vil komme til Genoprettelse i Hertugdømmerne. Grev Balowski, hvis Gemalinde maaſte er den eneste Italienerinde, som arbejder mod sit Fædrelands Uafhængighed, gaar med stor Kraft løs paa hint Formaal. Den sardiniske Regjering's Valg ved Udnævnelſen af den anden Besuldmægtigede var forseilet; thi Foctaux gjælder for en meget indskrænket og indsluttet Diplomat. Man lover sig saaledes ikke meget Godt af de begyndende Konferencer.

— At Frankrig i længere Tid har arbejdet paa Kardinal Antonellis Fald, er bekjendt. Følge en Wienerkorrespondent skulde ogsaa Paven være beredt til at lade den almægtige Statssekretær falde, men kun under den Betingelse, at Kardinal Deale Prela eller Kardinal Altieri, — Begge bekjendte som flersaarige pavelige Runtter ved Wienerhoffet og strengt østerrigskefølger, — skulde blive Antonellis Efterfølgere, medens Keiser Napoleon vil have udnævnt den franskeindede Kardinal Bernardi.

Det sardiniske og liberalsindede Parti i Savoyen har benyttet den formodentlige sardiniske Tronarving Prinds Humberts, og hans Broder, Hertugen af Aostas Ophold i Chambery, hvor disse indtraf d. 6te ds., til ved en entusiastisk Modtagelse af Prindserne at protestere mod den Adskillelseslyst, som Tilhængerne af Savoyens Tilslutning til Frankrig nære.

— Staden Brescia besidder en græsk, Setersgubinden forestillende Statu, der gjælder for et af Oldtidens Mesterværker. Den franske Statsminister, der vilde berige Museet i Louvre med en Efterbildning af denne Statu, havde anmodet Marskal Baillant om at bede Autoriteterne om den hidtil bestandig nægtede Tilladelse til at tage et Afstøb af Støtten. Syndikusen Grev Balotti har med den største Beredvillighed efterkommet Ministerens Onſke og erklæret, at Afstøbningen skulde gjøres paa Staden Brescias Bekostning, forat bringe Keiseren den som et Bidnesbyrd paa alle Indvaanernes Erkjendtlighed.

— En Delegeretforretning af 17de ds., melder, at Beretningen om Proclamationen af den røde Republik er usand.

— Monitoren meddeler et Dekret, der indeholder en fuldstændig uindskrænket Amnesti for Alle, der ere domte eller staa under Opsigt paa Grund af politiske Forbrydelser eller Forsejler.

— Angaaende den republikanske Bevægelse i Parma er intet Nærmere blevet bekjendt. I Wien vil man vide om lignende Begivenheder i Florents og Mailand, i hvilken sidste Stad Bevægelsen dog er bleven undertrykt.

Rusland. Regjeringen har tilladt Anlæggelsen af en 700 Verser lang Jernbane fra Moskva til Saratow. Aktiekapitalen er 45 Millioner Rubler (30 Mill. Spd.), fordelt paa 450,000 Aktier. Regjeringen garanterer 4½ pCt. i 80 Aar.

En nylig gift Gartner, svensk af Fødsel, søger Empløi fra Høsten af. Han er ledig fra 16de Oktober d. A. Paalidelige Attester kunne vises. Hans Adresse er Proprietær Christoffer Rytterager, Borgen paa Ringeriket.

Norsk Fiske-Guano.

Et større Parti af norsk Fiske-Guano, der er hidkommen fra Lofoten, haveſ til Udsalg. Prisen en 2½ Spd. pr. Centner i Sække paa 2½ Centner. Emballagerne 20 ø extra. Man henvende sig til F. H. Frølich's Kontor, Kogens Gade No. 14.

Christiania Benmølles Fabrikata:

Svovlsyrede Ben (sur fosforsur Kalk) a 4 St. pr. Pd. Fri Emballage i Foustager paa ca. 280 Pd.

Dampede, pulveriserede og udampede Ben a 3 St. pr. Pd.

Finknuste, dampede og udampede Ben a 2 St. pr. Pd.

Varen udsælges ved min Fabrik No. 2 Holmens Gade, og bedes udenbys Ordre adresse-rede til

Hans Walling,
Drammensveien No. 22.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 3½ a 5½ Spd. Intet solgt.

Rug, 16 ø a 17 ø.

Byg, 11 ø a 14 ø.

Havre 8 ø a 9 ø 12 ø.

Udenlandst

Rug østersøst 17 ø a 18 ø.

Rug dansk 16 ø.

Byg 2radigt 16 ø.

Erter 4¾ a 4¾ Spd.

Hvede 5½ a 5¾ Spd.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Røsbnd. 4½ Spd. pr. Td.	Nye Varer:
Sild, stor Mid. 3½ Spd. pr. Td.	6 Spd.
Sild, smaa do. 16 ø.	5 —
Sild, stor Christ. 3 Spd. pr. Td.	4 —
Sild, smaa do. 13 ø pr. Td.	3 —
Storfet 4 ø 12 ø a 1 Spd. pr. Bog.	
Middelfet 3 ø 12 ø pr. Bog.	
Smaafet 2 ø 12 ø a 3 ø pr. Bog.	
Røbskær 6 ø 12 ø.	

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.